

11^ο Εβδομαδιαίο Δελτίο για τις Οικονομικές Επιπτώσεις του Κορωνοϊού

Ευρωπαϊκές Εξελίξεις (29/05-05/06)

"In the current rapidly evolving economic environment, the Governing Council remains fully committed to doing everything necessary within its mandate to support all citizens of the euro area through this extremely challenging time."

Christine Lagarde, Πρόεδρος της ΕΚΤ

"Hamilton understood he could not just solve the problem of the time without getting political progress in the union. This is also a moment where we should do some progress."

Olaf Scholz, Υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας

"Η πρόταση της Επιτροπής, μαζί με τον Ευρωπαϊκό Προϋπολογισμό και το ταμείο ανάκαμψης, θα σήμαινε ότι η Αυστρία θα πρέπει να προσφέρει περίπου το 2% του ΑΕΠ της. Αυτό είναι δύο φορές μεγαλύτερο από ό,τι στο παρελθόν. Για εμάς αυτό είναι μη αποδεκτό."

Gernot Blümel, Υπουργός Οικονομικών της Αυστρίας

• Η Επιτροπή κατέθεσε πρόταση για αύξηση του προϋπολογισμού του 2020 κατά €11,5 δισ. προκειμένου αυτά να αξιοποιηθούν μέσω του REACT-EU, του Solvency Support Instrument και του European Fund for Sustainable Development.

**Ευρωπαϊκή
Επιτροπή**

• Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε τη:

- διεύρυνση του PEPP κατά €600 δισ. με παράλληλη επέκταση του χρονικού ορίζοντα του προγράμματος έως το τέλος του Ιουνίου του 2021,
- συνέχιση των αγορών στο πλαίσιο του APP με ρυθμό €20 δισ. ανά μήνα,
- διατήρηση των βασικών επιτοκίων στο παρόν επίπεδο.

ΕΚΤ

Εθνικά Μέτρα (29/05-05/06)

Γερμανία: Τα κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού συμφώνησαν για νέο δημοσιονομικό πακέτο ύψους €130 δισ. το οποίο περιλαμβάνει κυρίως μείωση του ΦΠΑ και ένα εφάπαξ επίδομα €300 ανά παιδί.

Ρουμανία: Η Κυβέρνηση δημιούργησε ταμείο ύψους €1,65 δισ. για την υποστήριξη μεγάλων επιχειρήσεων μέσω παροχής εγγυήσεων και επιχορηγήσεων.

ΗΒ: Η Κυβέρνηση θα δημιουργήσει ταμείο παροχής εγγυήσεων για εμπορικές πιστώσεις, ύψους £10 δισ.

Καναδάς: Η Κεντρική Τράπεζα ανακοίνωσε τη διατήρηση του βασικού επιτοκίου στο 0,25% καθώς και τη συνέχιση των αγορών κρατικών και εταιρικών τίτλων.

Αυστραλία: Η Κυβέρνηση θα παράσχει επιπλέον 500 εκατ. AUD για την αντιμετώπιση των αρνητικών ψυχικών επιπτώσεων της πανδημίας στον πληθυσμό.

Σαουδική Αραβία: Η Κεντρική Τράπεζα ενίσχυσε την ρευστότητα των τραπεζών με επιπλέον \$13,3 δισ. για την στήριξη του ιδιωτικού τομέα.

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

- Στο διάστημα 29/05-04/06 το ΔΝΤ ενέκρινε παροχή χρηματοδότησης σε 6 κράτη, συνολικού ύψους 1,037 δισ. SDR (\$1,423 δισ.) μέσω του Rapid Credit Facility, του Rapid Financing Instrument και του Catastrophe Containment and Relief Trust.

Ανάλυση μέτρων⁶ (16/03 – 05/06)

	ΕΕ	Γαλλία	Ιταλία	Γερμανία	Ολλανδία	Αυστρία	Δανία	Ισπανία	Ελλάδα	Πορτογαλία	Ιρλανδία
Α. Δημοσιονομικά Μέτρα¹	€65 δισ.	€110 δισ. ²	€52,5 δισ.	€286 δισ.	€33,1 δισ.	€12,2 δισ.	90,7 δισ. DKK	€31,2 δισ.	€24 δισ. ³	€1 δισ. ¹	≈ €7,3 δισ. ^{1, 2}
Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	€2,6 τρισ. ⁴	-	-	-	-	-	Επέκταση πιστωτικής διευκόλυνσης των τραπεζών	-	-	-	-
Γ. Δάνεια/ Δανειακές Εγγυήσεις	€305 δισ.	€315 δισ.	€530 δισ.	€819,7 δισ.	Τουλάχιστον €12,1 δισ.	€9 δισ.	70 δισ. DKK	€112,4 δισ.	Απροσδιόριστο	€6,8 δισ.	Τουλάχιστον €5 δισ.
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	-	Απροσδιόριστο	€27,5 δισ.	€500 δισ.	€36 δισ.	Έως €10 δισ.	208 δισ. DKK	Τουλ. €14 δισ.	Απροσδιόριστο	€7,9 δισ.	Απροσδιόριστο
Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας⁵	SURE: Ταμείο παροχής δανείων στα κράτη-μέλη για προγράμματα στήριξης της απασχόλησης. Συνολικό ύψος: €100 δισ.	Κάλυψη μισθών κατά 70% για άτομα σε καθεστώς μερικής ανεργίας	Πάγωμα απολύσεων & χρονική επέκταση επιδόματος ανεργίας	Ενίσχυση του υπάρχοντος συστήματος στήριξης εισοδήματος των ανέργων	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 90% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Στήριξη μισθολογικού κόστους κλιμακωτά ανάλογα με το ύψος του μισθού έως 90% του χρόνου εργασίας	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα)	Κάλυψη μισθών κατά 70% ⁶	Τα μέτρα περιλαμβάνουν συνέχιση της παροχής αποζημίωσης ειδικού σκοπού, ένα πλάνο ενίσχυσης απασχόλησης και επέκταση των επιδομάτων ανεργίας.	Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 40% μείωση στα έσοδα)	Αύξηση επιδόματος ανεργίας και στήριξη μισθολογικού κόστους έως 70% (όριο €410/εβδομάδα)

¹ Το κόστος των μέτρων αυτών αναμένεται να είναι υψηλότερο καθώς έχουν ληφθεί μέτρα το κόστος των οποίων δεν είναι ακόμα γνωστό.

² Περιλαμβάνει μέτρα αναστολής φορολογικών υποχρεώσεων τα οποία δεν έχουν κοστολογηθεί ξεχωριστά.

³ Περιλαμβάνει μέτρα αναστολής φορολογικών υποχρεώσεων και δάνεια/δανειακές εγγυήσεις.

⁴ Συμπεριλαμβάνει το Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP), συνολικής αξίας €750 δισ., την αύξηση κατά €120 δισ. των αγορών στο πλαίσιο του Asset Purchase Programme (APP), την παροχή επιπρόσθετης ρευστότητας ύψους €1 τρισ. στον τραπεζικό τομέα μέσω του προγράμματος TLTRO III καθώς και την απελευθέρωση κεφαλαίων ύψους €120 δισ. λόγω χαλάρωσης των κανονισμών. Οι αριθμοί αυτοί αναφέρονται στη συνολική αξία τίτλων και τραπεζικής ρευστότητας που θα έχουν προστεθεί στο ισολογισμό της ΕΚΤ μετά το πέρας των αντίστοιχων προγραμμάτων. Για περισσότερες πληροφορίες για την εξέλιξη των αγορών τίτλων της ΕΚΤ, σας παραπέμπουμε στο διάγραμμα των Εβδομαδιαίων Καθαρών Αγορών Τίτλων.

⁵ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

⁶ Κύρια πηγή: IMF Policy Tracker. Επιπλέον πηγές: OECD Country Policy Tracker & επίσημες ανακοινώσεις των κυβερνήσεων.

	ΗΠΑ	Καναδάς	Αυστραλία	ΗΒ	Ιαπωνία	Ρωσία	Ινδία	Βραζιλία
Α. Δημοσιονομικά μέτρα (Σύνολο)⁷	≈\$1,7 τρισ.	108,3 δισ. CAD	133,8 δισ. AUD	£120,1 δισ.	¥148,9 τρισ. ⁸	500 δισ. RUB	≈ 9,45 τρισ. INR	≈ 580 δισ. BRL
Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο)	Απεριόριστο	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Τουλάχιστον £645 δισ.	Απεριόριστο	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 3,7 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
Β1. Αγορές Ομολόγων	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον £645 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	-
Β2. Ρευστότητα προς τράπεζες	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Τουλάχιστον 90 δισ. AUD	Τουλάχιστον £190 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	500 δισ. RUB	Τουλάχιστον 8 τρισ. INR	≈ 1,2 τρισ. BRL
Γ. Δάνεια/Δανειακές Εγγυήσεις	\$1,242 τρισ.	65 δισ. CAD	35 δισ. AUD	£330 δισ. ⁹	Τουλάχιστον ¥2,1 τρισ.	Δεν εξειδικεύεται	-	≈ 253 δισ. BRL
Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων	\$561 δισ.	85 δισ. CAD	-	Τουλάχιστον £3,1 δισ.	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται	Δεν εξειδικεύεται
Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας¹⁰	\$250 δισ. (μέσω επιδομάτων ανεργίας)	Παροχή στήριξης 2000 CAD/μήνα σε άτομα με απώλεια εισοδήματος & στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 75% για πληττόμενες επιχειρήσεις	Στήριξη μισθολογικού κόστους με παροχή ανά δύο εβδομάδες 1500 AUD/εργαζόμενο	Στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 80%	-	Μείωση εργοδοτικών εισφορών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις & αύξηση του επιδόματος ανεργίας	Αύξηση μισθού για εργάτες που έχουν ενταχθεί σε κρατικό πρόγραμμα απασχόλησης αγροτών	Παροχή βοήθηματος \$120 σε ανέργους και στους άτυπα απασχολούμενους

⁷ Δεν περιλαμβάνει τα μέτρα αναστολής εισπραξης φόρων και τα προγράμματα κρατικών εγγυήσεων/δανείων.

⁸ Καθώς δεν έχει εξειδικευθεί η κατανομή του συνολικού πακέτου, στο ποσό συμπεριλαμβάνεται το κόστος των μέτρων αναστολής εισπραξης φόρων και παροχής δανείων/δανειακών εγγυήσεων.

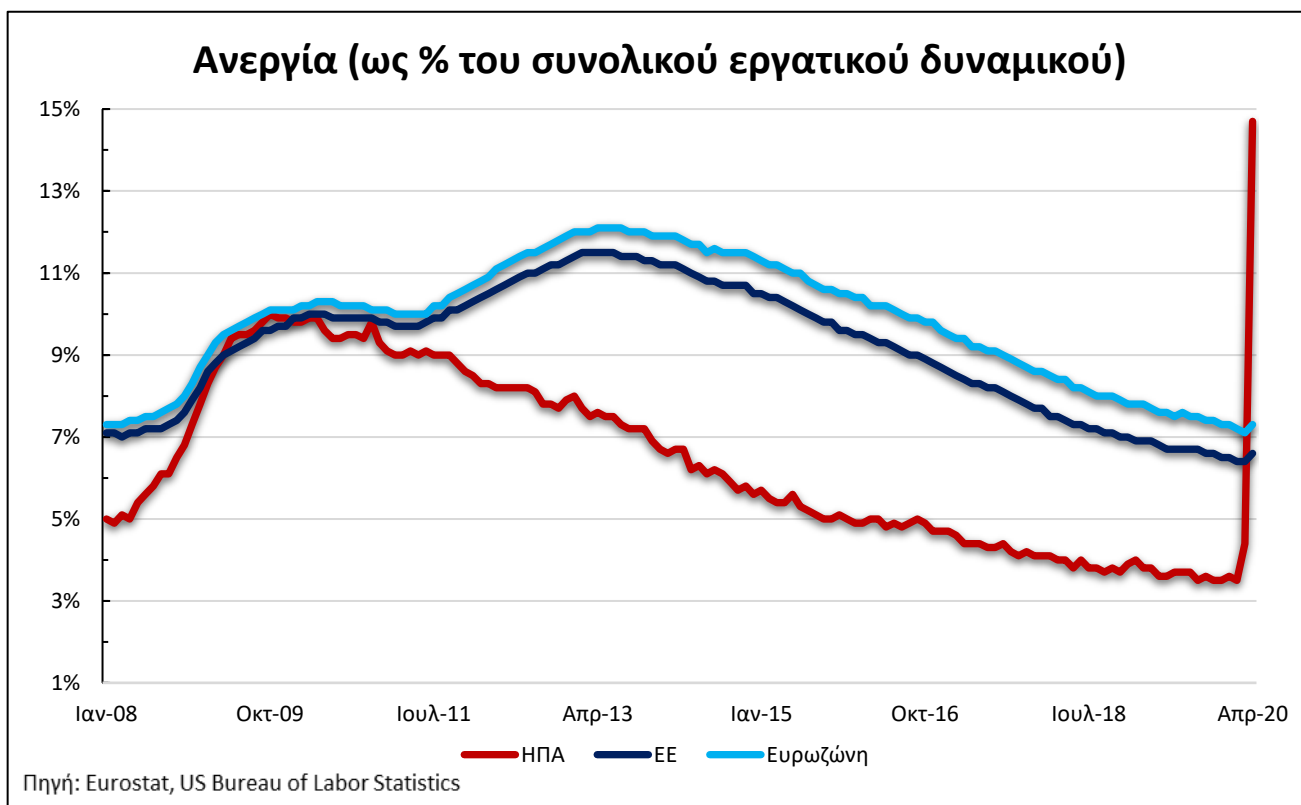
⁹ Από κοινού με την Τράπεζα της Αγγλίας

¹⁰ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

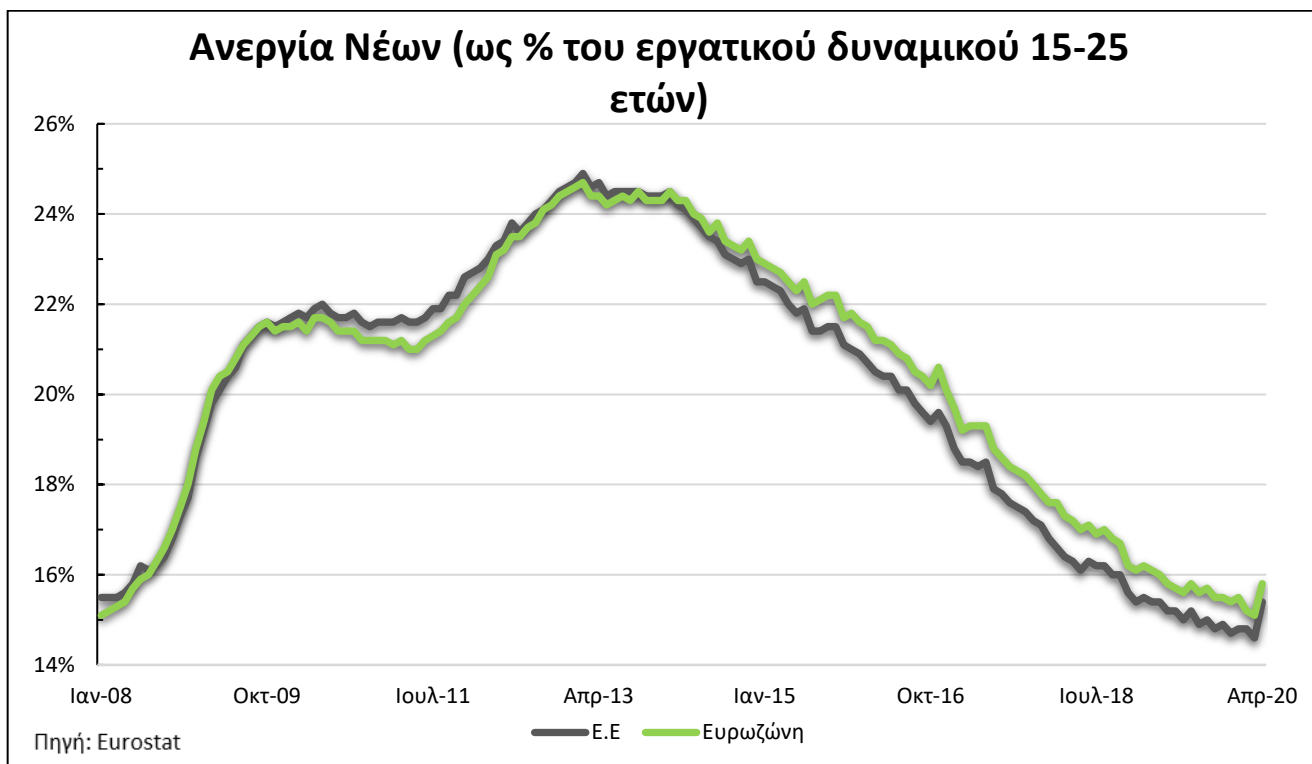
Πρόσφατες Οικονομικές Εξελίξεις (01-04/06)

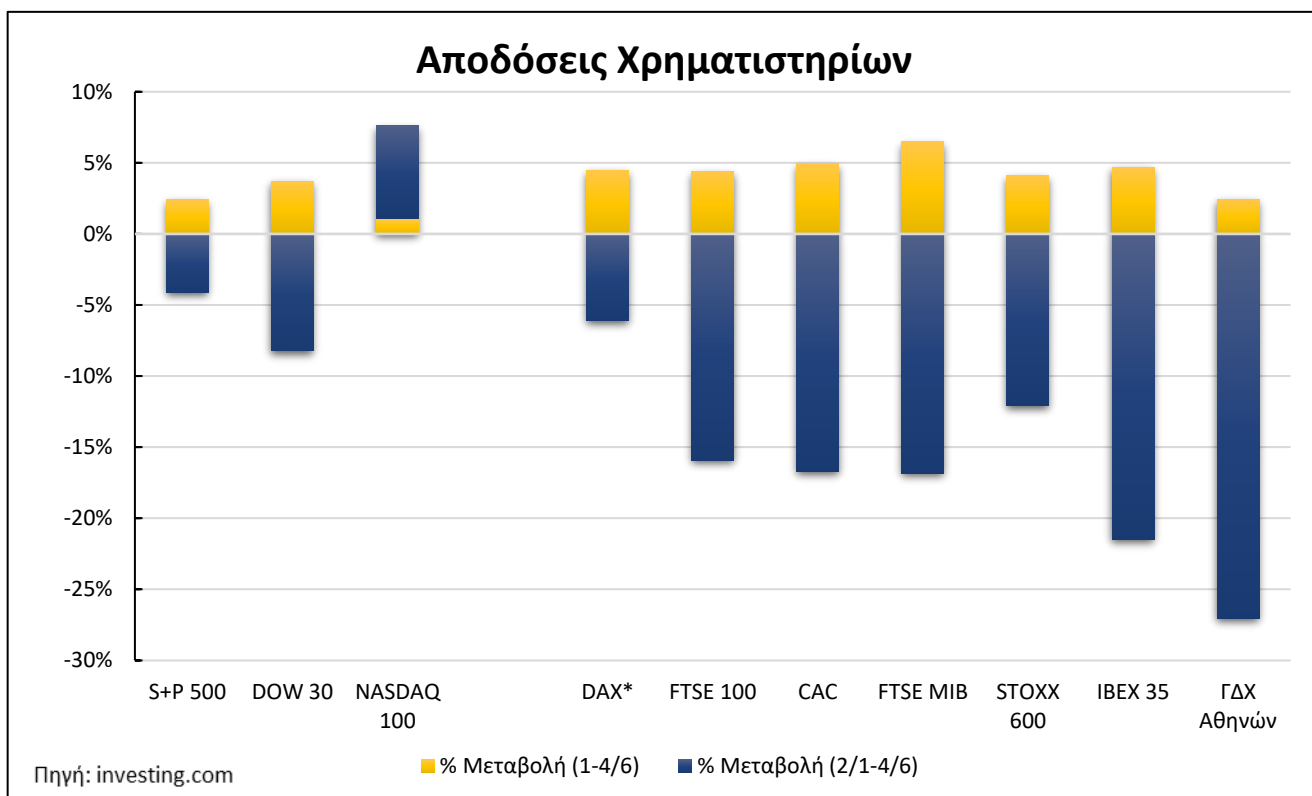
Σύμφωνα με τα στοιχεία της [ΕΛΣΤΑΤ](#) (4/6) για το πρώτο τρίμηνο του 2020, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μειώθηκε κατά 1,6% σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2019 και κατά 0,9% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2019.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της [Eurostat](#) (3/6), η ανεργία τον Απρίλιο διαμορφώθηκε στο 6,6% στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο 7,3% στην Ευρωζώνη. Στις ΗΠΑ το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται στο 14,7%, που είναι το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας από το 1948, σύμφωνα με την Αμερικανική Στατιστική Υπηρεσία (US Bureau of Labor Statistics).

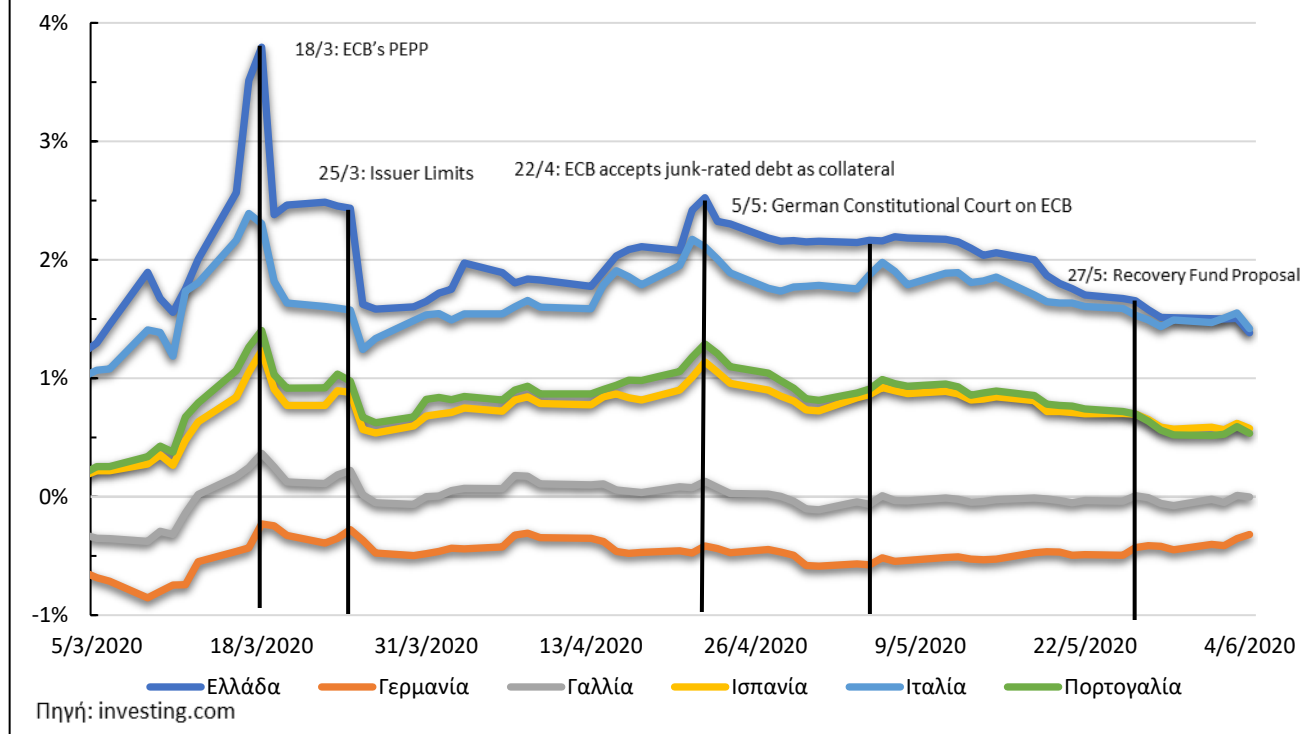
Σύμφωνα με τα στοιχεία της [Eurostat](#) (3/6), η ανεργία των νέων τον Απρίλιο διαμορφώθηκε στο 15,4% στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο 15,8% στην Ευρωζώνη.

* Η μεταβολή αφορά το διάστημα 2-4/6.

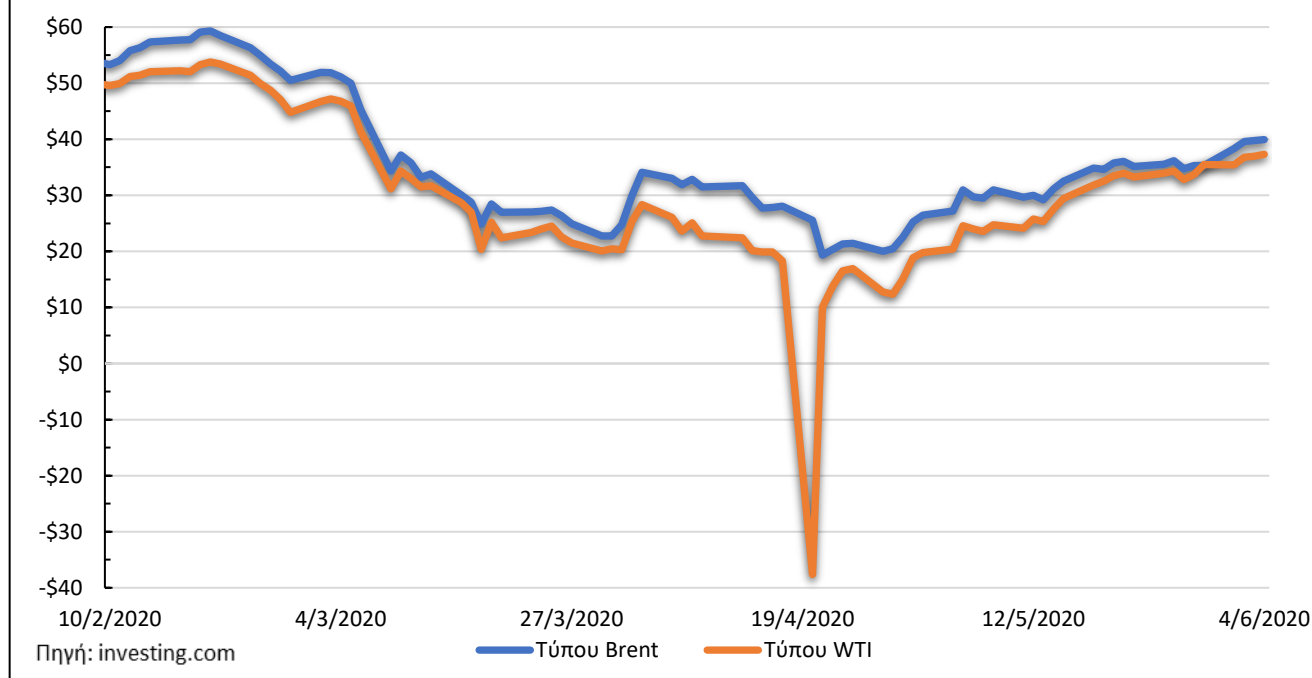
Άνοδο παρουσίασαν αυτή την εβδομάδα οι δείκτες τόσο στην Wall Street όσο και στην Ευρώπη. Τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια σημείωσαν ισχυρά κέρδη, μετά την ανακοίνωση της ΕΚΤ για ενίσχυση του PEPP κατά 600 δισ. €.

Αποδόσεις 10ετών Κρατικών Ομολόγων

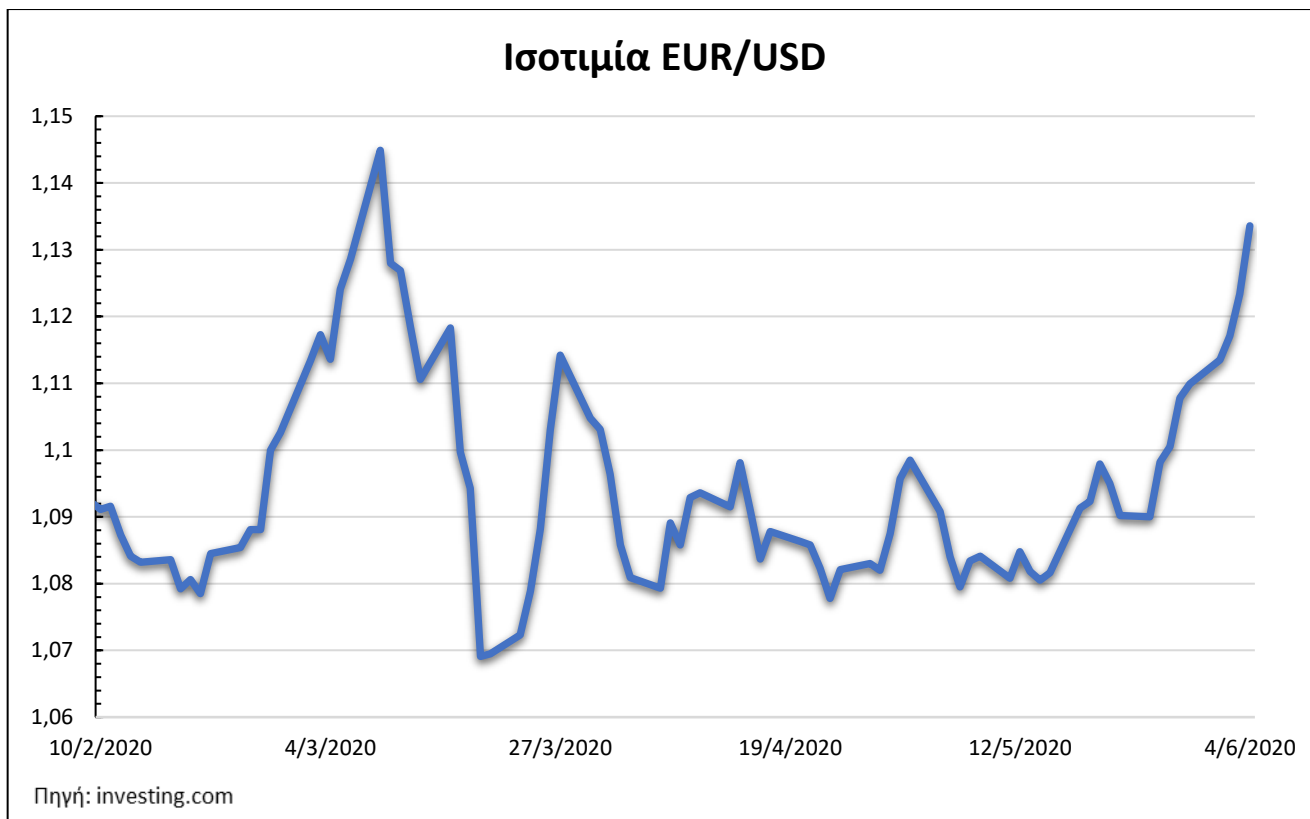

Θετικά αντέδρασαν οι αγορές μετά τις ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (4/6) για ενίσχυση του PEPP κατά 600 δισ. €, με τις αποδόσεις των ομολόγων των περισσότερων χωρών να εμφανίζουν πτώση.

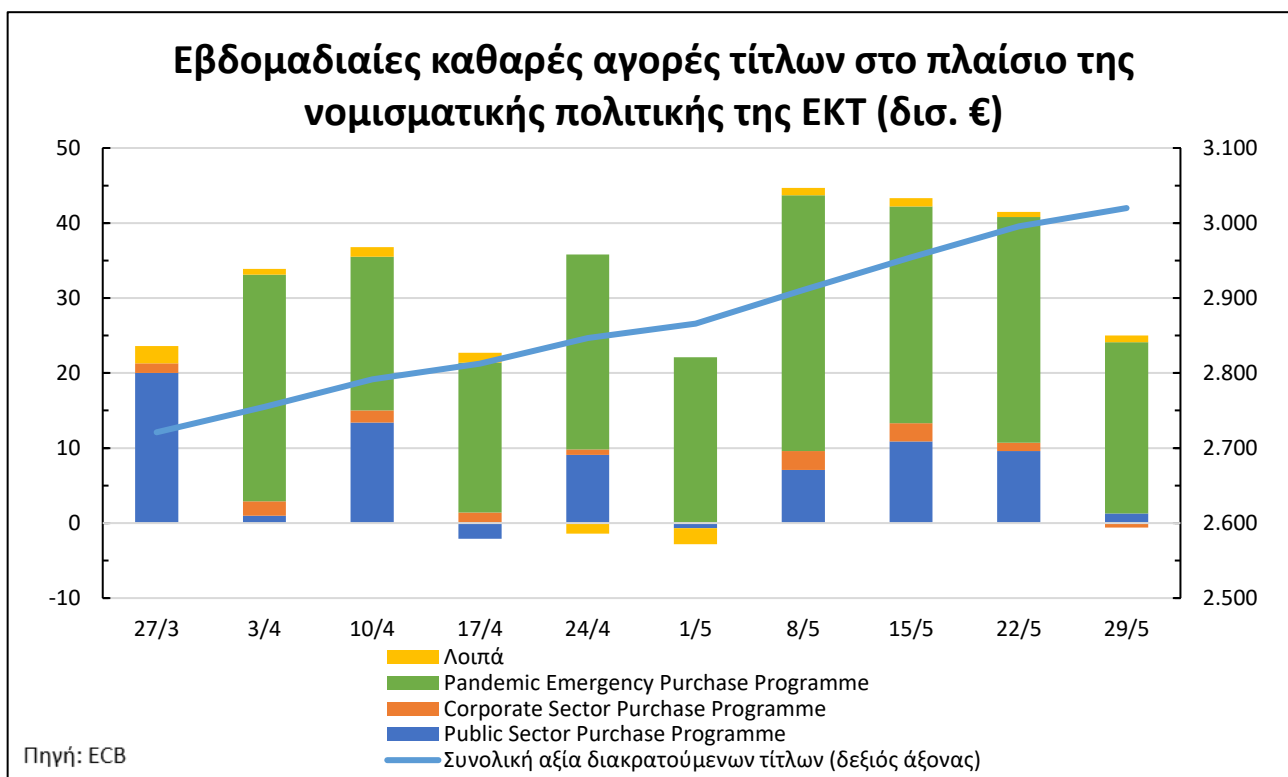
Τιμές Πετρελαίου (\$/βαρέλι)

Άνοδο εμφανίζουν οι τιμές του πετρελαίου με το Brent να διαμορφώνεται στα 39,91 \$/βαρέλι και το WTI στα 37,31 \$/βαρέλι.

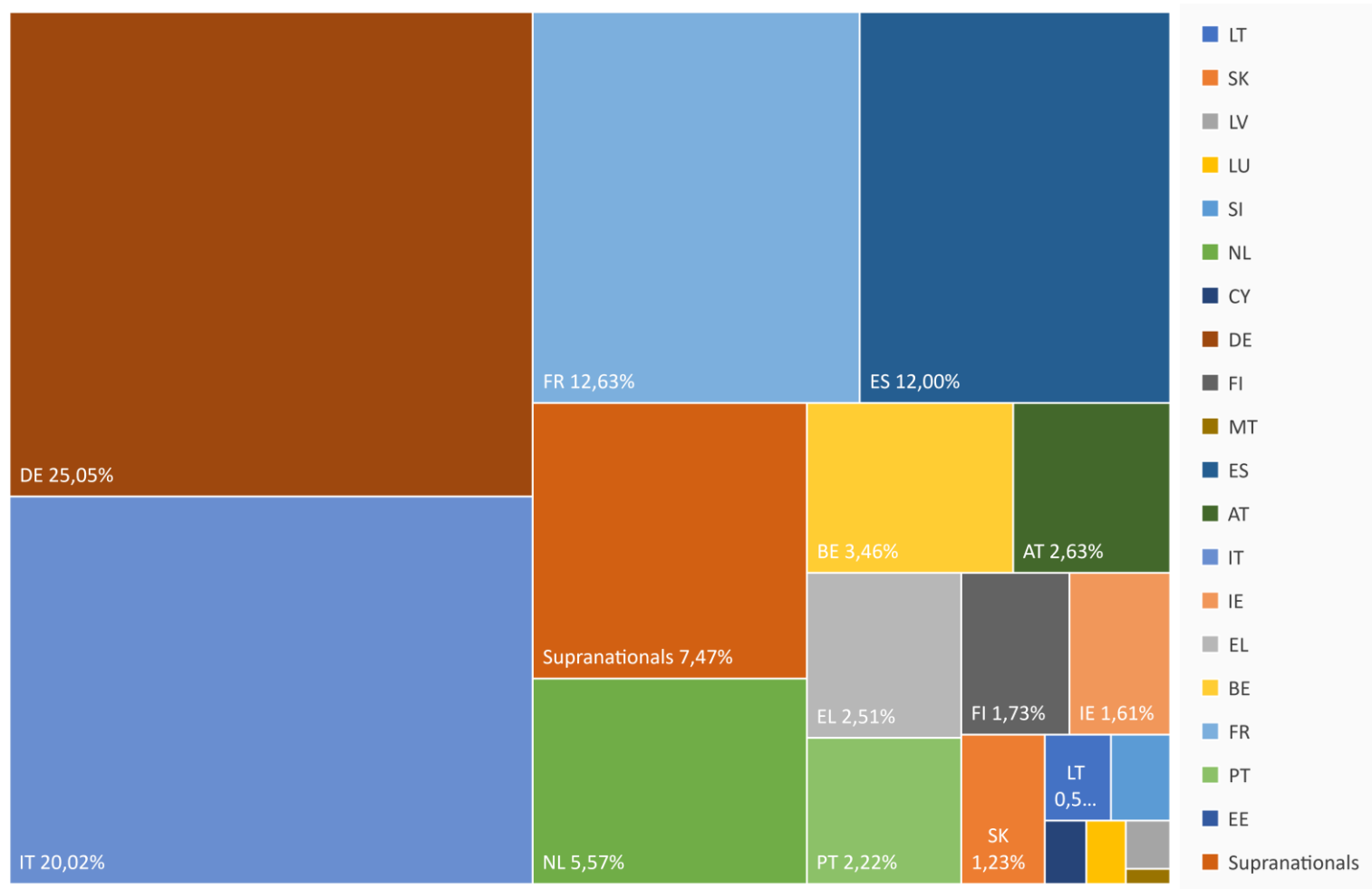
Στην αγορά συναλλάγματος, ανοδικά κινείται το ευρώ την τρέχουσα εβδομάδα με τη συναλλαγματική ισοτιμία να διαμορφώνεται στα 1,1336 \$/€.

Στις 18/3, η ΕΚΤ ανακοίνωσε νέο πρόγραμμα αγοράς κρατικών και εταιρικών τίτλων (PEPP) συνολικού ύψους €750 δισ. Παράλληλα, συνεχίζονται οι αγορές κρατικών και εταιρικών ομολόγων στο πλαίσιο του APP το οποίο είναι σε ισχύ από τον Οκτώβριο του 2014 και ενισχύθηκε στις 12/3 με επιπλέον €120 δισ. αγορών.

Οι μπάρες αντιπροσωπεύουν τις εβδομαδιαίες αγορές τίτλων ανά πρόγραμμα, ενώ η γραμμή την εξέλιξη της αθροιστικής αξίας των τίτλων που διακρατώνται από την ΕΚΤ στο πλαίσιο όλων των παρελθόντων και παρόντων προγραμμάτων αγοράς τίτλων.

Αγορές κρατικών ομολόγων στο πλαίσιο του ΡΕΡΡ στο τέλος Μαΐου (% του συνόλου)

Από το ξέσπασμα της κρίσης, η ΕΚΤ έχει υπερασπιστεί τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της Ευρωζώνης με τολμηρές αποφάσεις. Αυτός ο χάρτης δείχνει την κατανομή των αγορών κρατικών ομολόγων ανά κράτος-μέλος από την ΕΚΤ στο πλαίσιο του προγράμματος ΡΕΡΡ. Το 37% των αγορών αφορούν ομόλογα των κυβερνήσεων της Νότιας Ευρώπης (IT, ES, GR, PT), ποσοστό το οποίο ξεπερνά τη συνολική συμμετοχή των κρατών αυτών στο κεφάλαιο της ΕΚΤ (≈27,5%).

Διαβάσαμε

Μελέτες, αναλύσεις, προβλέψεις για τις οικονομικές διαστάσεις της πανδημίας

Το σχέδιο ανάκαμψης της ΕΕ δεν αποτελεί μια 'στιγμή Χάμιλτον', [σύμφωνα με τους Nouriel Roubini και Brunello Rosa στο Project Syndicate](#). Αρχικά, η έκδοση ομολόγων δεν επωφελείται από κοινού και εις ολόκληρον εγγύηση και συνεπώς, δεν συνιστά πραγματική αμοιβαιοποίηση χρέους. Δεύτερον, αν οι πόροι δεν γίνουν διαθέσιμοι έως το καλοκαίρι, χώρες όπως η Ιταλία, η Ελλάδα και η Ισπανία θα επηρεαστούν σημαντικά. Τρίτον, η πρόσφατη απόφαση του γερμανικού ομοσπονδιακού δικαστηρίου, σε συνδυασμό με τη στάση των 'τεσσάρων φειδωλών' της ΕΕ, θέτει σημαντικούς πολιτικούς περιορισμούς. Για την επιβίωση της Ευρωζώνης, **απαιτείται ένας μηχανισμός τόσο νομισματικής όσο και δημοσιονομικής στήριξης**. Επιπλέον, είναι αναγκαία η επίλυση αναδυόμενων προβλημάτων, όπως π.χ. το αυξανόμενο δημόσιο χρέος της Ιταλίας. Η ΕΕ πρέπει να επιταχύνει τη διαδικασία ολοκλήρωσης, ειδάλλως θα έρθει αντιμέτωπη με μια 'στιγμή Τζέφερσον', δηλαδή με την επιστροφή σε μια χαλαρή συνομοσπονδία κρατών.

Ωστόσο, οι δυνατότητες της νομισματικής πολιτικής φαίνεται να στενεύουν, σύμφωνα με [την Paola Subacchi στο Project Syndicate](#). Στην τρέχουσα κρίση, είναι σημαντικό να δοθούν χρήματα σε όσους τα έχουν ανάγκη, με τους ανέργους να αποτελούν κύρια προτεραιότητα. Συνεπώς, **οι περισσότερες χώρες θα πρέπει να προχωρήσουν σε δημοσιονομική επέκταση**, που θα συντονίζεται με τη νομισματική πολιτική. Η δημοσιονομική επέκταση πρέπει να εκπληρώσει δύο στόχους. Πρώτον, πρέπει να βοηθήσει τους πολίτες, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις να ξεπεράσουν την κρίση. Δεύτερον, πρέπει να υποστηρίξει την εγχώρια ζήτηση έτσι ώστε να οδηγηθούμε στην ανάκαμψη. Οι ΗΠΑ και η ΕΕ έχουν δράσει επαρκώς όσον αφορά τον πρώτο στόχο, αγνοώντας ωστόσο τον δεύτερο. Οι ακραίες νομισματικές πολιτικές μειώνουν την αποτελεσματικότητα των επιτοκίων, επιτείνουν τις αδυναμίες που υπήρχαν προ-κορωνοϊού, και κρατούν στη ζωή χρεοκοπημένες εταιρείες. Η τρέχουσα κρίση απαιτεί την υιοθέτηση μη συμβατικών δημοσιονομικών πολιτικών που θα υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης αλλά και από καινοτόμα εργαλεία κεφαλαιαγορών όπως είναι τα εις το διηνεκές ομόλογα.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επίσης παρουσιάζεται εγκλωβισμένη σε μια δύσκολη θέση. Ο [Erik Jones](#) κάνει λόγο για την **ΕΚΤ ως 'όμηρο' των συνεπειών αυτής της κρίσης**, των ενεργειών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και των οικονομικών και πολιτικών επιπτώσεων (πραγματικών και υποθετικών) της ίδιας της στρατηγικής. Βασικό προνόμιο της ΕΚΤ είναι η ανεξαρτησία της από εθνικές κυβερνήσεις, με αποτέλεσμα να μη δεσμεύεται από τα κράτη-μέλη. Επιπλέον, η ΕΚΤ ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες κεντρικές τράπεζες, επειδή δημιουργήθηκε από διεθνή συνθήκη χωρίς να υπάρχει κάποιο ανώτερο πολιτικό όργανο στο οποίο το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ οφείλει να λογοδοτεί. Από την άλλη πλευρά η συνθήκη καθιστά σαφές ότι η ΕΚΤ καλείται να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην υποστήριξη των ευρύτερων οικονομικών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, στην τελευταία κρίση, αυτά τα «προνόμια» της ΕΚΤ αποδείχθηκαν περιοριστικά. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ δεν μπόρεσε να εκπληρώσει την εντολή του χωρίς να επιδοθεί σε μέτρα που έμοιαζαν πολύ με άμεσες χρηματοδοτήσεις σε κυβερνήσεις. Παράλληλα, δεν γινόταν να της επιτραπεί από οποιαδήποτε ανώτερη πολιτική αρχή,

συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, να κάνει πιο ευέλικτους τους περιορισμούς στην αγορά δημόσιου χρέους.

Παρά τους περιορισμούς της, τα μέτρα της ΕΚΤ παραμένουν αποφασιστικής σημασίας στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Η δημοσιονομική αντίδραση της ΕΕ στην κρίση COVID ήταν μάλλον αδύναμη έως ότου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε μια δραστικά νέα πρόταση: τη δημιουργία ενός νέου μηχανισμού ανάκαμψης, του «Next Generation EU» που θα δανείζεται χρήματα στο όνομα της ΕΕ για την παροχή χορηγήσεων στα κράτη-μέλη. Ωστόσο, σύμφωνα με τον [Zolt Darvas του Bruegel](#), οι αλλαγές στον προτεινόμενο επταετή προϋπολογισμό, που συνοδεύουν την πρόταση της Επιτροπής είναι γενικά μικρές, υποδηλώνοντας ότι **μια ευκαιρία μεταρρύθμισης του προϋπολογισμού της ΕΕ χάθηκε**, δημιουργώντας, παράλληλα, αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού.

Μια ακόμη αδυναμία της πρωτοβουλίας είναι ότι **τα ομόλογα του Next Generation EU ενδέχεται να δημιουργήσουν μια πρόκληση για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της ΕΕ**, σύμφωνα με τον [Moritz Kraemer του Centre for European Policy Studies](#). Εάν εφαρμοστεί πλήρως το σχέδιο του Next Generation EU, οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της ΕΕ θα αυξηθούν περίπου δεκαπέντε φορές. Τα δύο τρίτα των προβλεπόμενων ομολόγων ύψους 750 δισ. ευρώ θα χρηματοδοτήσουν επιχορηγήσεις και, για πρώτη φορά, δεν θα υποστηρίζονται από τις εγγυήσεις μεμονωμένων κρατών-μελών που δανείζονται τα έσοδα από την ΕΕ. Αντίθετα, σύμφωνα με την Επιτροπή, η υποστήριξη για το μαζικό πρόγραμμα δανεισμού θα προέλθει από την ισχυρή πιστοληπτική ικανότητα της ΕΕ. Πράγματι, η ΕΕ απολαμβάνει επί του παρόντος μια κορυφαία αξιολόγηση AAA από όλες τις εταιρείες εκτός από την Standard & Poors (που της δίνει αξιολόγηση AA-). Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 323 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ, τα κράτη-μέλη είναι νομικά υποχρεωμένα «να μεριμνούν ώστε να είναι διαθέσιμα τα αναγκαία δημοσιονομικά μέσα που επιτρέπουν στην Ένωση να πληρεί τις νομικές της υποχρεώσεις έναντι τρίτων.» Το πρόβλημα αυτής της χαλαρής μορφής καταβλητέου κεφαλαίου είναι ότι οι παράγοντες που αποφασίζουν είναι οι ίδιοι που πρέπει να πληρώσουν. Δεδομένης της αδοκίμαστης φύσης των κλήσεων για μελλοντική καταβολή, οι οργανισμοί αξιολόγησης αντιμετωπίζουν το κεφάλαιο που καλούνται τα κράτη μέλη να καταβάλουν στο μέλλον (callable capital) ως λιγότερο ασφαλής εγγύηση από το ήδη καταβληθέν κεφάλαιο (paid-in capital). Χωρίς κεφαλαιακό αποθεματικό ή νομικά εκτελεστές εγγυήσεις, η αδιάλειπτη υποστήριξη των κρατών-μελών AAA είναι κρίσιμης σημασίας.

Η απότομη πτώση του ΑΕΠ εξαιτίας των περιορισμών υγειονομικής φύσης, δεν αποτελεί το κύριο πρόβλημα σύμφωνα με την [ανάλυση του Jonathan Portes στο VoxEU](#). **Το κύριο μέλημα είναι η αποφυγή μόνιμων τραυμάτων στην οικονομία**. Για παράδειγμα, η ανεργία και ο ιδιαίτερα σοβαρός αντίκτυπος της στη νεολαία, τα προβλήματα ρευστότητας των επιχειρήσεων και οι περιορισμοί στις επιχειρηματικές επενδύσεις είναι μερικές από τις μακροχρόνιες επιπτώσεις της κρίσης. Ενώ η φυσική

ανθεκτικότητα των οικονομιών της αγοράς θα μετριάσει σημαντικά τη ζημιά, η ολική επαναφορά δεν είναι διασφαλισμένη – αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο δραστικά μέτρα είναι απαραίτητα.

Στο μέτωπο του Brexit, [ο Jannike Wachowiak του European Policy Centre](#) υποστηρίζει ότι ο Boris Johnson δεν θα συμφωνήσει στην παράταση του Brexit. Η [έκθεση της Τράπεζας της Αγγλίας τον Μάιο του 2020](#) προβλέπει ότι η οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου θα βιώσει τη βαθύτερη ύφεση σε 300 χρόνια! Η προσθήκη του οικονομικού σοκ του Brexit σε αυτό το φαίνεται απερίσκεπτη. Απαιτείται επειγόντως παράταση της μεταβατικής περιόδου για τον περιορισμό της οικονομικής ζημιάς που προκαλείται από την πανδημία. Ωστόσο, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αντιτίθεται κατηγορηματικά σε παράταση, ενώ ο χρόνος για τη σύναψη συμφωνίας στενεύει. Σύμφωνα με τους όρους του Withdrawal Agreement, μια παράταση πρέπει να εγκριθεί πριν από την 1η Ιουλίου. Παρ' όλα αυτά, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φαίνεται να πιστεύει ότι με το να επιβραδύνει την αντίδρασή της, θα μπορεί να εξασφαλίσει παραχωρήσεις από μια «αδύναμη και διχασμένη» ΕΕ την τελευταία στιγμή. Αυτό το είδος σκέψης υποτιμά την προθυμία της ΕΕ να προστατεύσει την ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς και το ευρωπαϊκό σχέδιο στο σύνολό του. **Είναι αλήθεια ότι η ΕΕ θέλει μια συμφωνία, αλλά σίγουρα όχι με κάθε κόστος.**

Σε διεθνές επίπεδο, η κρίση της πανδημίας φαίνεται να είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι αναδυόμενες οικονομίες στην πρόσφατη ιστορία, σύμφωνα με τις [Alicia Garcia-Herrero and Elina Ribakova του Bruegel](#), εξαιτίας της υπερβολικής εξάρτησής τους από εξωτερική χρηματοδότηση. Η κρίση ενθαρρύνει τους επενδυτές να επιλέξουν ασφαλή περιουσιακά στοιχεία και το δολάριο, μακριά από νομίσματα με χαμηλή αξιοπιστία, μειώνοντας την πρόσβαση των αναδυόμενων χωρών σε εξαγωγές, τουριστικά έσοδα, αλλά και εμβάσματα, καθώς η κρίση επηρεάζει και τις χώρες όπου οι μετανάστες αυτών των χωρών κερδίζουν τα εισοδήματά τους. Οι δυνατότητες της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής των οικονομιών αυτών είναι περιορισμένη, ενώ η έλλειψη αυτόματων δημοσιονομικών σταθεροποιητών σημαίνει επίσης ότι η δημοσιονομική πολιτική δεν έχει τα ίδια αναδιανεμητικά αποτελέσματα κατά τη διάρκεια ενός σοβαρού σοκ όπως στον ανεπτυγμένο κόσμο. Το ΔΝΤ παραμένει ο πιο προφανής δανειστής για τις αναδυόμενες οικονομίες, αλλά πρέπει να κάνει δύο αλλαγές για να γίνει πιο αποτελεσματικό: πιο στοχευμένες πολιτικές με ταχύτερη εκταμίευση και λιγότερες προϋποθέσεις και αυξημένους οικονομικούς πόρους.

Ο ζωτικός ρόλος των μεταναστών στην παγκόσμια οικονομία αναδεικνύεται από την κρίση του κορωνοϊού, [γράφει ο Guilio Di Blasi στο Social Europe](#). Με την αναστολή των πτήσεων εξωτερικού, οι επιχειρήσεις παρατηρούν έλλειψη εργατικού δυναμικού. Ορισμένα κράτη, όπως το ΗΒ, η Ιταλία και ο Καναδάς μισθώνουν πτήσεις για να εισάγουν απαραίτητους εργαζομένους. Πέρα όμως από τις ανεπτυγμένες οικονομίες, ευάλωτες περιφέρειες, όπως η Λατινική Αμερική και η Νοτιοανατολική Ασία, έχουν επηρεαστεί λόγω της κατακόρυφης μείωσης των ροών εμβασμάτων. Είναι πλέον εμφανές πως η **μετανάστευση πρέπει να ενσωματωθεί στη στρατηγική ανάκαμψης**. Για να το επιτύχουμε αυτό, χρειαζόμαστε τέσσερις αλλαγές. Πρώτον, οι αρμόδιοι υπουργοί πρέπει να συμβουλευτούν οικονομικούς και κοινωνικούς δρώντες και να αναθεωρήσουν τις μεταναστευτικές πολιτικές, αναπτύσσοντας διαύλους νόμιμης κινητικότητας. Δεύτερον, η μεταναστευτική πολιτική πρέπει να λάβει υπόψιν της τις ανάγκες της δημόσιας υγείας. Τρίτον, οι κυβερνήσεις και η κοινωνία των πολιτών οφείλουν να αποτρέψουν τη διάδοση

εσφαλμένων αφηγημάτων για τους μετανάστες. Τέλος, η οικονομική ανάκαμψη πρέπει να σχεδιαστεί χωρίς διακρίσεις.

Η κρίση του κορωνοϊού φέρνει ακόμα μεγαλύτερη ένταση στις ευρωατλαντικές σχέσεις. [Ο Luigi Scazzieri του Center for European Reform υποστηρίζει](#) ότι η αμερικανική κυβέρνηση έχει αμελήσει την παγκόσμια υγεία και οικονομία. Αυτή η προσέγγιση οδηγεί τις ΗΠΑ και την Ευρώπη σε σύγκρουση, γύρω από δύο κύρια ζητήματα. Πρώτον, όσον αφορά την Κίνα, ενώ οι ΗΠΑ έχουν υιοθετήσει μια σκληρή στάση, η Ευρώπη διστάζει να κάνει το ίδιο. Δεύτερον, όσον αφορά την ασφάλεια, η οικονομική κρίση που φέρνει η πανδημία θα δημιουργήσει εντάσεις γύρω από το ζήτημα των αμυντικών δαπανών στα πλαίσια του NATO. Αν ο Joe Biden κερδίσει τις επερχόμενες εκλογές, είναι πιθανό ότι οι εντάσεις θα εκτονωθούν. Ωστόσο, αν ο Πρόεδρος Trump επανεκλεγεί, οι ΗΠΑ και η Ευρώπη θα συνεχίσουν να αποκλίνουν. Αν μάλιστα, η ΕΕ δεν αντιμετωπίσει τις εσωτερικές τις προκλήσεις, είναι πιθανό να παρατηρήσουμε έναν εσωτερικό διχασμό, **με κάποια κράτη-μέλη να στρέφονται προς την Κίνα και άλλα να προσδένονται στο αμερικανικό άρμα.**

Η 15^η Ιουνίου είναι το ορόσημο της ελληνικής κυβέρνησης για το άνοιγμα των εθνικών συνόρων στον τουρισμό. Αν και αυτό το καλοκαίρι αναμένεται να υπάρχουν μεγάλες οικονομικές απώλειες, **υπάρχουν πρωτοβουλίες από το εξωτερικό, οι οποίες δείχνουν ότι η τουριστική περίοδος για την Ελλάδα θα μπορούσε ακόμη να σωθεί.** Ειδικότερα, [η γερμανική διπλωματική αποστολή στην Ελλάδα](#) έχει δημοσιεύσει ένα κείμενο, το οποίο περιέχει χρήσιμες πληροφορίες και στοιχεία για ένα ταξίδι στην Ελλάδα. Το γερμανικό ενδιαφέρον στην Ελλάδα έχει κορυφωθεί, καθώς [ακόμη και τοπικές εφημερίδες](#) περιλαμβάνουν άρθρα ή οδηγίες για [διακοπές σε ελληνικά νησιά](#). Οι Βαλεαρίδες Νήσοι ήταν ο αγαπημένος προορισμός πολλών Γερμανών στο παρελθόν, αλλά η Ισπανία επλήγη ιδιαίτερα από την πανδημία, με αποτέλεσμα η σημαντικότερη για την Ισπανία τουριστική βιομηχανία, να δεχθεί κατά πάσα πιθανότητα σημαντικό πλήγμα για το υπόλοιπο του 2020.

Οι ειδικοί του ΕΛΙΑΜΕΠ γράφουν

«Είδε, λοιπόν, η Ευρώπη και ιδίως η Γερμανική κυβέρνηση, ότι το διακύβευμα του να αποτύχει η Ευρωπαϊκή Ένωση να κάνει αυτό που χρειάζεται, να προστατεύσει το κεκτημένο της Ευρωζώνης και την Ενιαία Αγορά, ξεπερνά μία απλώς εσωτερική οικονομική κρίση, ακόμα και μια πολιτική κρίση, και απειλεί την ίδια τη θέση της Ευρώπης στο παγκόσμιο σύστημα. Επομένως, αυτή η κίνηση [η πρόταση των 750 δισ.] είναι η ωρίμανση της Ευρώπης, η αποφοίτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε μία λογική γεωπολιτικής αντίληψης του τι είναι συμφέρον για τα ευρωπαϊκά συμφέροντα, δηλαδή στην αναζήτηση μιας στρατηγικής αυτονομίας. Και για να μπορέσεις να έχεις μία αυτονομία στο διεθνές πεδίο πρέπει πρώτα από όλα να έχεις πείσει ότι μπορείς να κάνεις ό,τι χρειάζεται στην οξύτερη πιθανώς κρίση που αντιμετωπίζει η Ευρώπη και η ΕΕ τα τελευταία 70 χρόνια.»

Γιώργος Παγουλάτος, Γενικός Διευθυντής, ΕΛΙΑΜΕΠ, [συνέντευξη στην εκπομπή ΔΕΚΑ ΕΤ1, 01.06.2020](#)

«Το βάρος αντιμετώπισης της κρίσης έως τώρα έχουν αναλάβει κατά κύριο λόγο οι εθνικές κυβερνήσεις και η ΕΚΤ. Η δημοσιονομική παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο παραμένει περιορισμένη όσον αφορά τα ποσά, αλλά και τη μορφή που έχει πάρει, καθώς συνίσταται κυρίως σε δάνεια στη βάση κρατικών εγγυήσεων. Η νέα πρόταση της Επιτροπής είναι ρηξικέλευθη και μπορεί να αλλάξει αυτή την εικόνα. Αν και η διαπραγμάτευση που έπεται αναμένεται ιδιαίτερα δύσκολη, η στήριξη της Γερμανίας, για την οποία -κατά ειρωνικό τρόπο- φαίνεται να υπήρξε καταλύτης η απόφαση του γερμανικού συνταγματικού δικαστηρίου, δημιουργεί αισιοδοξία για μια επιτυχή κατάληξη.»

Δημήτρης Κατσιάκας, Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου για την Ελληνική & Ευρωπαϊκή Οικονομία, ΕΛΙΑΜΕΠ, [Διαδικτυακή Διάλεξη στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 02.06.2020](#)

«Το Brexit δεν ανατρέπεται γιατί η κινητήρια δύναμη των εθνών δεν είναι μόνο η οικονομία, αλλά και η εθνική τους ταυτότητα, όπως αναφέρει στο τελευταίο βιβλίο, ο γνωστός από το παλαιότερο βιβλίο του Το τέλος της Ιστορίας, Φράνσις Φουκουγιάμα. Συνεπώς, το καλύτερο που μπορούμε να περιμένουμε είναι μια παράταση της τελευταίας στιγμής της μεταβατικής περιόδου. Οι προβλέψεις υπολογίζουν το έλλειμμα του [βρετανικού] προϋπολογισμού για το 2020 σε 337 δισ. λίρες, αντί για 55 δισ. που είχαν εκτιμηθεί το 2019. Πού θα βρεθούν αυτά τα χρήματα, ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα κρίσης δανεισμού, όπως το 1976 όταν η έλλειψη ρευστότητας οδήγησε τη Βρετανία στην αγκαλιά του ΔΝΤ;»

Αντώνης Τριφύλλης, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής, ΕΛΙΑΜΕΠ, [tovima.gr, 31.05.2020](#)

«Στην Ευρώπη η μετάβαση στη μετά τον κορωνοϊό εποχή ήδη συνδέεται με το Ευρωπαϊκό Πράσινο Σύμφωνο, το οποίο προβλέπει αναζωογόνηση της οικονομίας και μείωση των ανισοτήτων μέσω της δράσης κατά της κλιματικής αλλαγής και την επέκταση της κυκλικής οικονομίας.»

Εμμανουέλα Δούση, Ειδική Σύμβουλος, ΕΛΙΑΜΕΠ και **Γιώργος Κωστάκος**, Συν-Διευθυντής του Ελληνικού Φόρουμ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (πρωτοβουλία FOGGS-ΕΛΙΑΜΕΠ), [tanea.gr, 05.06.2020](#)